บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ในลักษณะของการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ และสัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลกับผู้สูงอายุกับความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุตลอดจนค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดเพชรบุรี โดยแบ่งประชากรผู้ดูแลผู้สูงอายุตามจำนวนผู้สูงอายุที่ได้มีการสำรวจไว้จำนวน 3,578 คน จากบัญชีรายชื่อและที่อยู่ของบุคคลที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จากการสำรวจของสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร์ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2535 จำแนกเป็นชุมชนในเขตเทศบาลเมืองทั้ง 6 ชุมชน (ภาคผนวก ง)

กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Sampling Design) มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. จำแนกตำบลในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี ออกเป็น 2 ตำบล คือ

1.1 ตำบลท่าราบ มี 4 ชุมชน คือ ชุมชนนามอญไชยสุรินทร์ ชุมชนหน้าพระลานไตรโลก ชุมชนจันทร์ม่วงชิง ชุมชนเกาะหินลาด

1.2 ตำบลคลองกระแชง มี 2 ชุมชนคือ ชุมชนพระปรางค์ ชุมชนพระนครคีรี

2. เลือกสุ่มชุมชนจากทั้ง 2 ตำบล ในอัตราส่วน 2:1 (ร้อยละ 50 ของชุมชนในแต่ละตำบล) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้ชุมชนตัวอย่าง 3 ชุมชน คือ ชุมชนพระนครคีรี ชุมชนนามอญไชยสุรินทร์ ชุมชนหน้าพระลานไตรโลก

3. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณ จากการประมาณค่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยเพื่อการวิเคราะห์การถดถอย ตามเกณฑ์ของเคอร์ลิงเจอร์ และแพดฮาเซอร์ (Kerlinger and Padhazur, 1973 อ้างใน ธวัชชัย วรพงศธร, 2532) ได้จำนวนตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ 210 ราย โดยการเลือกตัวอย่างถือเอาเกณฑ์ในการเลือกตามลักษณะประชากรดังนี้

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

1. เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกับผู้สูงอายุ
2. ให้การดูแลผู้สูงอายุมากที่สุด ตามการรับรู้ของตนและผู้สูงอายุ
3. ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

ตารางที่ 1 จำนวนผู้สูงอายุ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เขตเทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามชุมชนต่าง ๆ

ตำบลในเขตเทศบาล	ชุมชนในเขตเทศบาล	จำนวนผู้สูงอายุ (คน)	
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. ตำบลท่าราบ	1. ชุมชนนามอญไชยสุรินทร์	136	14
	2. ชุมชนหน้าพระลานไตรโลก	1,316	138
	3. ชุมชนจันทร์ม่วงชิง	262	-
	4. ชุมชนเกาะหินลาด	456	-
2. ตำบลคลองกระแชง	1. ชุมชนพระปรางค์	875	-
	2. ชุมชนพระนครคีรี	553	58
	รวม	**3,578**	**210**

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามตามการรับรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ประกอบด้วยข้อคำถามที่แบ่งเป็น 4 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ ลักษณะความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ ซึ่งผู้วิจัยศึกษา และปรับปรุงมาจากแบบวัดความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองตีบของ Barthel ADL Index (BAI) ซึ่งสร้างขึ้นโดย Barthel (1987) แบบวัดความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวันของ Katz (The index of independence in Activity of Daily Living or Index of ADL) ที่สร้างโดย Katz (1976) ร่วมกับดัชนี บาร์เธล เอ ดี แอล (Barthel ADL Index : BAI) ในส่วนของการวัดความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ ที่เป็นการประเมินความสามารถของผู้สูงอายุขั้นพื้นฐาน ที่สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล และคณะ ได้พัฒนามาจากแบบวัด ADL ของ Barthel เพื่อให้เหมาะสมเมื่อนำมาใช้ประเมินความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ โดยได้ปรับปรุงและพัฒนาหาความตรงในเนื้อหา และความเชื่อมั่นจนเหมาะสมที่จะใช้ประเมินความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุไทยโดยผู้วิจัยได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมที่ใช้เป็นข้อคำถามทั้งหมด 10 กิจกรรม ได้แก่ การลุกจากที่นอน การดูแลความสะอาดของร่างกายทั่วไป การใช้ห้องสุขา การอาบน้ำ การแต่งตัว การขึ้นลงบันได การเคลื่อนที่ การรับประทานอาหาร การควบคุมการขับถ่ายอุจจาระ การควบคุมการขับถ่ายปัสสาวะ โดยแต่ละกิจกรรมมีระดับคะแนนไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับระดับความสำคัญของแต่ละกิจกรรมต่อการดำรงชีวิต เมื่อผู้วิจัยได้ร่างแบบสอบถามตามกิจกรรมทั้งหมด 10 กิจกรรมเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบจึงได้ปรับปรุงแบบสอบถามให้เหมาะสมและสะดวกในการวัดมากขึ้น โดยการรวมเอากิจกรรมเกี่ยวกับการควบคุมการขับถ่ายอุจจาระ และปัสสาวะไว้เป็นข้อเดียวกับการใช้ห้องสุขา และปรับระดับของคะแนนรายข้อให้มีระดับคะแนนเท่ากัน จึงมีข้อคำถามเหลือทั้งหมด 8 ข้อ มีคะแนนรวมตั้งแต่ 8 - 24 คะแนนลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบโดยมีเกณฑ์การพิจารณาเลือกคำตอบตามระดับคะแนนดังนี้

1 หมายถึง ผู้สูงอายุไม่สามารถทำกิจกรรมนั้น ๆ ได้เองเลย ต้องมีผู้ดูแลช่วยเหลือทำให้ทั้งหมด

2 หมายถึง ผู้สูงอายุช่วยเหลือตัวเองได้บ้างแต่ต้องอาศัยผู้ดูแลช่วยเหลือทำให้บ้างบางส่วน

3 หมายถึง ผู้สูงอายุช่วยเหลือตัวเองได้ดีโดยไม่ต้องมีผู้ดูแลคอยช่วยเหลือ

เกณฑ์การพิจารณาคะแนนแบ่งเป็น

การคิดคะแนนแต่ละกิจกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุมีเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.67 หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ อยู่ในระดับไม่ดี

คะแนนเฉลี่ย 1.68 - 2.34 หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 2.35 - 3.00 หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ อยู่ในระดับดี

เกณฑ์การพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรวมทั้ง 8 ข้อ มีเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 8.00 - 13.33 หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุอยู่ในระดับไม่ดี

คะแนนเฉลี่ย 13.34 - 18.67 หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 18.68 - 24.00 หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุอยู่ในระดับดี

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลกับผู้สูงอายุ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ (Guilford Scale) จำนวน 20 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษา ตำรา วารสาร เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎี และองค์ประกอบของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล สัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือ ร่วมกับดัดแปลงส่วนที่ใช้ประเมินสัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลในครอบครัวกับผู้ได้รับการดูแล (Family Caregiver Inventory : The Caregiver View) ซึ่งพัฒนาขึ้นโดย Stewart และ Archbold (1996) โดยนำมาปรับสำนวนภาษาให้เหมาะสม ลักษณะของแบบสอบถามประกอบด้วยข้อความที่ต้องการวัดเกี่ยวกับการแสดงอารมณ์ ความรู้สึก และการกระทำเกี่ยวกับ ความรัก ความห่วงใย ความเอาใจใส่ การยอมรับ การดูแลช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างผู้ดูแลกับผู้สูงอายุซึ่งเป็นคู่บทบาทซึ่งกันและกัน เนื้อหาของแบบสอบถามครอบคลุมเกี่ยวกับ 2 องค์ประกอบของสัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลกับผู้สูงอายุ ดังนี้

1. ด้านการยอมรับความเป็นบุคคลของผู้สูงอายุ ประกอบด้วยข้อคำถาม 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 - 9

2. ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 11 ข้อ ได้แก่ ข้อ 10 - 20

ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับมีความหมายดังนี้

จริงมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกและสภาพความจริงมากที่สุด
จริงค่อนข้างมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกและสภาพความจริงมาก
จริงบ้างเล็กน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกและสภาพความจริงน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกหรือสภาพความจริงเลย

แบบสอบถามทั้งหมดรวม 20 ข้อ กำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงข้อละ 1 คำตอบโดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่กำหนดให้ กำหนดเกณฑ์การพิจารณาคะแนนดังนี้

จริงมากที่สุด	เท่ากับ	4 คะแนน
จริงค่อนข้างมาก	เท่ากับ	3 คะแนน
จริงบ้างเล็กน้อย	เท่ากับ	2 คะแนน
ไม่จริงเลย	เท่ากับ	1 คะแนน

คะแนนสัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลกับผู้สูงอายุเป็นคะแนนรวมจากการตอบแบบสอบถามทั้งชุดมีค่าต่ำสุด 20 คะแนน และมีค่าสูงสุด 80 คะแนน

การแปลความหมายของคะแนน คะแนนต่ำแสดงว่าผู้ดูแลมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับผู้สูงอายุ คะแนนสูงแสดงว่าผู้ดูแลมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้สูงอายุ เกณฑ์การแบ่งช่วงคะแนนใช้เกณฑ์จากคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 20.00-39.99 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลกับผู้สูงอายุอยู่ในระดับไม่ดี
คะแนนเฉลี่ย 40.00-59.99 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลกับผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 60.00-80.00 หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลกับผู้สูงอายุอยู่ในระดับดี

เมื่อจำแนกเป็นรายด้านของคะแนนสัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลกับผู้สูงอายุ มีเกณฑ์การแบ่งระดับคะแนนจากคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ด้านการยอมรับความเป็นบุคคลของผู้สูงอายุ

คะแนนเฉลี่ย 9.00-17.99 หมายถึง การยอมรับความเป็นบุคคลของผู้สูงอายุอยู่ในระดับไม่ดี

คะแนนเฉลี่ย 18.00-26.99 หมายถึง การยอมรับความเป็นบุคคลของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 27.00-36.00 หมายถึง การยอมรับความเป็นบุคคลของผู้สูงอายุอยู่ในระดับดี

ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ

คะแนนเฉลี่ย 11.00-21.99 หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุอยู่ในระดับไม่ดี

คะแนนเฉลี่ย 22.00-32.99 หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 33.00-44.00 หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุอยู่ในระดับดี

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีบทบาทของ Hardy & Conway (1988) ครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ ความขัดแย้งในบทบาท ความคลุมเครือในบทบาท ความมีบทบาทมากเกินไป ร่วมกับดัชนีชี้วัดความเครียดในบทบาทของผู้ดูแล (Caregiver Strain Index) ของ Robinson (1983) มีจำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น

ความขัดแย้งในบทบาท จำนวน 10 ข้อ

ความคลุมเครือในบทบาท จำนวน 10 ข้อ

ความมีบทบาทมากเกินไป จำนวน 10 ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ มีความหมายดังนี้

ตลอดเวลาหรือเป็นประจำ หมายถึง ข้อความนั้นเกิดขึ้นเสมอ เป็นประจำหรือเกิดขึ้นตลอดเวลา

บ่อยครั้ง หมายถึง ข้อความนั้นเกิดขึ้นบ่อยครั้ง

นาน ๆ ครั้ง หมายถึง ข้อความนั้นเกิดขึ้นนาน ๆ ครั้ง

ไม่เคยเลย หมายถึง ข้อความนั้นไม่เคยเกิดขึ้นเลย

แบบสอบถามทั้งหมดรวม 30 ข้อ กำหนดให้ผู้ตอบเลือกเพียงข้อละ 1 คำตอบโดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่กำหนดให้ มีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

ตลอดเวลาหรือเป็นประจำ	เท่ากับ	4 คะแนน
บ่อยครั้ง	เท่ากับ	3 คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	เท่ากับ	2 คะแนน
ไม่เคยเลย	เท่ากับ	1 คะแนน

การแปลความหมายของคะแนน คือ คะแนนรวมของแบบสอบถามทั้งชุดตั้งแต่ 30-120 คะแนน คะแนนต่ำแสดงว่ามีความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุต่ำ คะแนนสูงแสดงว่ามีความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุสูง เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนนใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย มีดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 30.00-59.99	หมายถึง	ความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุอยู่ในระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ย 60.00-89.99	หมายถึง	ความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 90.00-120.00	หมายถึง	ความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง

เมื่อจำแนกเป็นรายด้านของคะแนนความเครียดในบทบาทมีเกณฑ์การแบ่ง ระดับคะแนนจากคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ด้านความขัดแย้งในบทบาท มีเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 10.00-19.99	หมายถึง	ความขัดแย้งในบทบาทอยู่ในระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ย 20.00-29.99	หมายถึง	ความขัดแย้งในบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 30.00-40.00	หมายถึง	ความขัดแย้งในบทบาทอยู่ในระดับสูง

ด้านความคลุมเครือในบทบาท มีเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 10.00-19.99	หมายถึง	ความคลุมเครือในบทบาทอยู่ในระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ย 20.00-29.99	หมายถึง	ความคลุมเครือในบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 30.00-40.00	หมายถึง	ความคลุมเครือในบทบาทอยู่ในระดับสูง

ด้านความมีบทบาทมากเกินไป มีเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 10.00-19.99 หมายถึง ความมีบทบาทมากเกินไปอยู่ในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 20.00-29.99 หมายถึง ความมีบทบาทมากเกินไปอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 30.00-40.00 หมายถึง ความมีบทบาทมากเกินไปอยู่ในระดับสูง

คุณภาพของเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยหาคุณภาพของเครื่องมือโดย การหาความตรงและความเที่ยงมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. การหาความตรง (Validity)

1.1 ผู้วิจัยนำเครื่องมือส่วนที่ 2 คือ แบบสอบถามความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุที่สร้างขึ้น โดยดัดแปลงมาจากดัชนีบาร์เธลเอดีแอล (Barthel ADL Index: BAI) มาปรับปรุงเกี่ยวกับสำนวนภาษา ปรับจำนวนข้อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่จะวัด และปรับระดับคะแนนในแต่ละข้อให้เหมาะสม

1.2 ผู้วิจัยนำเครื่องมือส่วนที่ 3 คือ แบบสอบถามสัมพันธภาพของผู้ดูแลกับผู้สูงอายุ และส่วนที่ 4 คือ แบบสอบถามความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ที่สร้างขึ้นโดยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล สัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือ ดัดแปลงแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลกับผู้ได้รับการดูแลในครอบครัว (Family Caregiver Inventory : The Caregiver View) ซึ่งสร้างขึ้นโดย Stewart และ Archbold (1996) และแนวคิดเกี่ยวกับความเครียดในบทบาทของ Hardy & Conway (1988) แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการพยาบาลผู้สูงอายุ และผู้ดูแล จำนวน 10 ท่าน (ตามรายชื่อในภาคผนวก ก) พิจารณาความตรงตามเนื้อหา พิจารณาสำนวนภาษา เกณฑ์การพิจารณาการให้คะแนนของเครื่องมือแต่ละส่วน และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง โดยถือเกณฑ์ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิตรงกัน ร้อยละ 80 ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด จากนั้นผู้วิจัยนำเครื่องมือมาปรับปรุงก่อนที่จะนำไปทดลองใช้

2. การหาความเที่ยง (Reliability)

ครั้งที่ 1 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน ตำบลบ้านหม้อ (กลุ่ม Try out) ที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย แล้วนำมาหาความเที่ยงของเครื่องมือแต่ละส่วน ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient of Alpha) ได้ค่าความเที่ยงดังตารางที่ 2

ครั้งที่ 2 หลังจากปรับปรุงแบบสอบถามแล้ว ได้นำแบบสอบถามไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 ราย โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient of Alpha) ดังเสนอในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามจำแนกตามส่วนของแบบสอบถาม และรายด้าน

ส่วนที่	ค่าความเที่ยงครั้งที่ 1	ค่าความเที่ยงครั้งที่ 2
2. ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ	0.9516	0.9359
3. สัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลกับผู้สูงอายุ	0.8749	0.9283
ด้านการยอมรับความเป็นบุคคลของผู้สูงอายุ	0.7977	0.8864
ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ	0.7964	0.8622
4. ความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุ	0.9094	0.9508
ด้านความขัดแย้งในบทบาท	0.7754	0.8741
ด้านความคลุมเครือในบทบาท	0.8948	0.8780
ด้านความมีบทบาทมากเกินไป	0.8649	0.9265

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัย 5 คน โดยมีขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัยแนะนำตัว และชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยกับเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลเมืองเพชรบุรี และ อสม.ของแต่ละชุมชนในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี เพื่อขอความร่วมมือในการอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยอธิบายถึงเกณฑ์การพิจารณาเลือกกลุ่มตัวอย่าง เทคนิคและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้กับนัก

ศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 และอาจารย์พยาบาลรวมจำนวน 5 คน ที่เป็นผู้ช่วยวิจัยโดยละเอียด

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงและความตรงแล้ว โดยเก็บรวบรวมข้อมูลทุกวัน ตั้งแต่เวลา 8.00-16.00 น. เริ่มเก็บข้อมูลวันที่ 27 ก.พ. 2540 - 27 มี.ค. 2540 รวมระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูล 4 สัปดาห์ การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 90 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยการใช้แบบสอบถามแทนการให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง เนื่องจากมีข้อจำกัดเช่น ไม่สามารถอ่านหนังสือได้ สายตาไม่ดี เป็นต้น หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จในแต่ละราย ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยตรวจสอบแบบสอบถามแต่ละชุดก่อนจบการสอบถาม จึงได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ดูแลผู้สูงอายุ นำมาวิเคราะห์แจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2. คำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ สัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลกับผู้สูงอายุ และความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

3. หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และลักษณะความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ กับระดับความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์การจรณ์ (Contingency coefficient) และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้สถิติทดสอบความสัมพันธ์ แบบ Chi-square

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ กับระดับความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยใช้สถิติเชิงสรุปอ้างอิง t-test และเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุกับระดับความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) แบบทางเดียว (One way Analysis of variance) (ผลการวิเคราะห์เสนอใน ภาคผนวก ค)

5. หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ สัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลกับผู้สูงอายุ กับความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยใช้วิธีเพียร์สัน (Peason Product Moment Coefficient)

การแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) (ประคอง กรรณสูต, 2528)

เมื่อค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ 1 (ประมาณ 0.7 ถึง 0.9) ถือว่าสหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง (ถ้าสูงกว่า 0.7 ถือว่าอยู่ในระดับสูงมาก)

เมื่อค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ 0.5 (ประมาณ 0.3 ถึง0.7) ถือว่าสหสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ 0 (ประมาณ 0.3 และ ต่ำกว่า) ถือว่าสหสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

6. หาตัวพยากรณ์ความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยมีปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ สัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลกับผู้สูงอายุ เป็นตัวร่วมพยากรณ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

6.1 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple correlation Coefficient) ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ สัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลกับผู้สูงอายุ กับความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

6.2 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ที่คำนวณได้ โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

6.3 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ โดยการทดสอบค่าที (t-test)

6.4 สร้างสมการพยากรณ์ความเครียดในบทบาทของผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยมีปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ และสัมพันธภาพระหว่างผู้ดูแลกับผู้สูงอายุเป็นตัวร่วมพยากรณ์

6.5 คำนวณค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (Standard Error of Estimate)

7. กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบทั้งหมดที่ระดับ .05